

TÜRKÇEDEKİ EDİLGEN CÜMLENİN ÖZELLİKLERİ VE BU TÜR CÜMLELERİN BOŞNAKÇA KARŞILIKLARI

Mirza BAŞİC

Tüzla Üniversitesi / Bosna Hersek

Anahtar Kelimeler: edilgen çatı, Türkçe, Boşnakça, tercüme olanakları.

ÖZET

Türkçe ile Boşnakça arasındaki farklılıklar dil bilgisinin tüm dallarında görülür. Bunun için bu iki dilin edilgen çatıları arasında pek çok farklılık da vardır. Üç bölümden oluşmakta olan bu çalışmada Türkçede ve Boşnakçada kullanılan edilgen çatının morfolojik, sentaktik ve semantik özellikleri ele alınır. Türk ve Boşnak dillerindeki edilgen çatının morfolojik yapısını konu alan birinci bölümde bu iki dilin edilgen çatıları arasındaki farklılıklar ve benzerlikler incelenir. İkinci bölümde edilgen cümleler sentaktik ve semantik açısından tahlil edilir. Bunun yanı sıra, bir cümlede gösterilen iş, oluş veya hareketi yapan ve "agent" denilen unsurun açık bir şekilde yer aldığı edilgen cümlelerin Boşnakçaya nasıl çevrilmesi gerektiği tespit edilmeye çalışılır. Bununla birlikte, agentin dolaylı olarak belirtildiği veya yapısında hiç yer almadığı edilgen cümlelerin tercüme çeşitleri de incelenir. Cümlede yapılan işten etkilenen ve "patient" olarak adlandırılan unsur, var, yok sözcükler ile kurulan bazı isim cümlelerinde özne görevini alabilir. Üçüncü bölümde ise bu tür isim cümlelerinin nasıl çevrilmesi gerektiği ele alınır. Bu çalışmanın ana amacı Türkçede ve Boşnakçada kullanılan edilgen çatılarının benzer ve farklı yönlerinin tespit edilmesiyle edilgen cümlelerin tercüme olanaklarının araştırılmasıdır. Çalışmada iki metod izlenmiştir. Giriş kısmı için analitik-tanımlayıcı, diğer bölümler için ise karşılaştırmalı metot kullanılmıştır.

THE PASSIVE SENTENCE IN THE TURKISH LANGUAGE AND ITS EXPRESSION IN TRANSLATION INTO BOSNIAN LANGUAGE

Key words: passive construction, translational equivalent, the Turkish language, the Bosnian language.

ABSTRACT

The difference between Turkish and Bosnian language is obvious at all linguistic levels, and the category of passive voice is not an exception. This paper deals with morphological and syntactical-semantic characteristics, differences and similarities within the passive category in Turkish and Bosnian language. The paper consists of three parts, and the first unit involve the morphological structure of passive voice in Turkish and Bosnian language. In this part of the research, the characteristics, differences and similarities within the passive constructions in these two languages are analyzed. The second part analyzes passive sentences, and the manner of translating passive in Turkish with explicitly defined general agent, as well as examples of passive where general agent is implicitly pointed to, but is completely anonymized. The third part of research deals with Turkish noun sentences with predicates *var* and *yok*, which open up space for grammatical subject with the role of patient, and their translational equivalents in Bosnian language are analyzed. It will also attempt to offer translational equivalents of passive constructions in Turkish. Two methods were employed in the research: analytical-descriptive method in the introductory part and contrastive method in elaboration.

“GEBERMEK” FİİLİ NEREDEN GELİYOR

Serkan ŞEN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Gebermek, gebe, köken bilgisi, Eski Türkçe, Türkiye Türkçesi.

ÖZET

Türkiye Türkçesinde, sevilmeyen insanlar ile değer verilmeyen hayvanların ölümünü anlatan gebermek fiilinin oluşumu hakkında değişik görüşler öne sürülmüştür. Bu görüşler iki noktada yoğunlaşmaktadır. İlki, *geber-*'in “şişkin, kabarık; hamile” manasındaki *kébe* / *kebe* ~ *gebe* sözünden geldiğidir. İkinci görüş ise sözcüğün *kabar-* fiilinin ikili biçimi olduğudur. Bildirimizde sözcüğün türeyişi üzerinde duran araştırmacıların yaklaşımları zikredildikten